

Грідіна К.В.,

студентка 5 курсу, 1 групи, Міжнародно-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТКА ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ (2014 – 2017 рр.)

Ключові слова: кримінологічна характеристика, військові злочини, кількісні та якісні показники злочинності, злочинність.

Keywords: criminological characteristics, military crimes, quantitative and qualitative indicators of crime, crime

Анотація: Наведена кримінологічна характеристика (рівень, структура, динаміка, географія, «ціна») злочинів проти порядку несення військової служби в період проведення антитерористичної операції.

Abstract: The criminological characteristic (level, structure, dynamics, geography, "price") of crimes against the order of military service during the period of the antiterrorist operation is given.

Сьогодні питання захисту суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності, а також забезпечення державної безпеки та захисту державного кордону в Україні мають надзвичайну актуальність. Виконання вказаних завдань Конституція України покладає на Збройні Сили України (далі – ЗСУ) та інші військові формування[3]. В сучасних умовах існування Української держави, зважаючи на проведення на Сході України антитерористичної операції (далі – АТО), іноземної агресії, загрози національної безпеки та інших викликів сучасності, ЗСУ та інші військові формування зазнали реформування, що полягало у збільшенні чисельності та зміцненні їх сил. Політика держави відносно армії починаючи з моменту отримання незалежності була неефективною і такою, що призвела до фактичного руйнування збройних сил. Сьогодні завданням військового будівництва є розбудова міцної та боєздатної армії. А тому, забезпечення законності та дотримання дисципліни як основні елементи, що безпосередньо впливають на рівень бойової підготовки, мають першочергове значення.

Кримінологічну характеристику злочинності традиційно розглядають крізь призму її кількісно-якісних показників. Рівень злочинності вказує на кількість зареєстрованих злочинів на певній території за певний період часу і наводиться в абсолютних величинах. В 2014 році рівень злочинності військових злочинів склав 4153, у 2015 році – 6213, у 2016 – 3650, з січня по вересень 2017 року – 3304[5]. Як бачимо, найбільший рівень злочинності за зазначений період припав на 2015 рік, і поступово спадав у 2016 та 2017 роках. Високий рівень злочинності у 2015 році був обумовлений посиленням кримінальної відповідальності військовослужбовців[1], оголошенням хвилі часткової мобілізації [6], а також веденням найактивнішої фази АТО. Спад злочинності у наступних роках став можливим завдяки реформуванню ЗСУ, приділенню більшої уваги питанням дисципліни та законності, а також соціальному та грошовому забезпеченню військовослужбовців. Проте, не слід забувати про те, що значна кількість латентних військових злочинів не знайшла свого відображення на рівні злочинності, через що він не повною мірою надає картину об'єктивної дійсності.

Аналіз змін абсолютних показників рівня злочинності дозволяє дійти до висновку, що динаміка злочинності у 2016 році порівняно з 2014 скоротилася на 12,5 %.

Від показників рівня злочинності відмінним є рівень судимості. Він вказує на кількість осіб, які були визнані винними у вчиненні злочину і притягнуті обвинувальним вироком суду до відповідальності. Кількість таких осіб у 2014 році склала 309, у 2015 – 1075, у 2016 – 1300, з січня по вересень 2017 року – 976, що вказує на поступове зростання цього показника.

Структуру злочинності часто називають внутрішньою побудовою злочинності [4, с. 58], тобто угруповання злочинів і осіб, які їх вчинили, за певними їх якісними ознаками для установлення найбільш характерних рис і взаємозв'язків. Вона визначається питомою вагою (часткою) окремих груп злочинів і злочинців у загальній їх кількості.

Усі військові злочини залежно від безпосереднього об'єкта на який посягають військові злочини поділяються на 9 груп [2, с. 20-21]. Серед них в структурі злочинності на: 1) злочини проти порядку підлеглості і військової честі (ст. ст. 402-406) припадає близько 7% від загальної кількості; 2) злочини проти порядку проходження військової служби (ст. ст. 407- 409) – 75 %; 3) злочини проти порядку користування військовим майном і його зберігання (ст. ст. 410 – 413) - 7,5%; 4) злочини проти порядку експлуатації військової техніки (ст. ст. 414 – 417) – 4,5%; 5) злочини проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб (ст. ст. 418-421) – 1%; 6) злочини проти встановленого порядку збереження військової таємниці (ст.422) - 0,5%; 7) військових службові злочини (ст. ст. 423 – 426) – 4%; 8) злочини проти порядку несення служби на полі бою і в районі воєнних дій (ст. ст. 427 – 432) – 0,25%; 9) злочини проти законів і звичаїв війни (ст. ст. 433 – 435) - 0,25%.

За ступенем тяжкості частка особливо тяжких злочинів дорівнює 3 %, тяжких злочинів – 50%, злочинів середньої тяжкості – 45%; злочинів невеликої тяжкості – 2%. Особами, якими раніше було вчинено кримінальне правопорушення вчиняється близько 5% злочинів.

Географія злочинності вказує на те, що найбільше злочинів проти порядку несення військової служби реєструється військовими прокуратурами Центрального регіону та Південного регіону, найменше – військовою прокуратурою Західного регіону, що відповідає географії військових злочинів залежно від області, на території якої розташована військова частина.

«Ціна» злочинності – це кількісно якісний показник який характеризує збитки завдані державі і суспільству від вчинення злочинів. Вона може оцінюватися в матеріальному, фізичному і моральному вимірах. В період з січня 2014 року по вересень 2017 року встановлена сума матеріальних збитків з кримінальних проваджень закінчених розслідуванням підрозділами з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері у розмірі 83405,76 тис грн [5]. Заподіяна фізична шкода вимірюється шкодою для здоров'я потерпілих, фізичними стражданнями від нанесених тілесних ушкоджень. Моральна шкода є найбільш завуальованою, оскільки її досить важко дослідити та виміряти.

Таким чином, зробивши кримінологічну характеристику військових злочинів в Україні, можна дійти до висновку, що злочинність у сфері злочинів проти порядку несення військової служби в Україні знаходиться на досить високому рівні, який поступово прямує до зниження. Незважаючи на складну геополітичну ситуацію, загрози національній безпеці та обороні, в ЗСУ та інших військових формуваннях спостерігаються позитивні зміни у їх всебічному забезпеченні, що в свою чергу якісно впливає на дотримання військовослужбовцями законності та правопорядку.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за окремі військові злочини від 12.02.2015 № 194-19 // База даних «Законодавство України»/ Відомості Верховної Ради України; Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/194-19/paran5#n5>
2. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) : навч. посіб. / Г. М. Анісімов, Ю. П. Дзюба, В. І. Касинюк та ін. ; за ред. М. І. Панова. – Х. : Право, 2011. – 184 с.
3. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р (зі змінами) // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Кримінологія: підручник/ В.В. Голіна, Б.М. Головін, М.Ю. Валуйська та ін.; за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головіна. – Х.: Право, 2014. – 440 с.
5. Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності//Генеральна прокуратура України/ [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>

6. Указ Президента України №15/2015, «Про часткову мобілізацію» від 20.01.2015 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/15/2015>

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017